

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 2. An futura libera præſciantur à Deo, vel præſciri poſſint certò, &
infallibiliter in ſua cauſa proxima, vel alia creata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

effectum præsupponere. Sicut quando videmus Societatem liberè ambulare; visio nostra non officit eius libertati, sed eius usum & ambulationem liberam præsupponit, & ratione subsequitur, merè speculatiuè ad illam se habendo. Non enim ideo Socrates ambulat, quia video ipsum ambulare: sed ideo video ipsum ambulare, quia liberè ambulat. Tertio, tam Deo sufficere determinationem futuram causæ liberæ ad effectum liberum, & determinationem futuram eiusdem effectus, vt Deus ab æterno possit illam intueri; quàm nobis & Angelis sufficiat determinatio præsens causæ & effectus liberi, vt ipsum cognoscamus quando actu præsens est: & quàm Deo ipsi sufficit, vt eam videat quando actu est. Deus enim non accipit à tempore vt aliquid de nouo cognoscat, vel fiat habilis ad aliquid cognoscendum: sed ab æterno æquè perfectè & inuariabiliter cognoscit quicquid vnquam cognoscit. Neque temporis successio facit vt obiecta intelligibilia, sint ei magis proportionata: sed ab æterno tantùm ei deseruiunt, quantum in tempore. Solum enim illi deseruiunt, quatenus possunt terminare ipsius cognitionem, & determinare purè obiectiuè: non autem concurrente per modum principij scientiæ diuinæ. Perinde autem possunt terminare cognitionem diuinam & determinare purè obiectiuè, siue actu existant, siue non. Quemadmodum facient futura tantùm conditionatè, quamuis nunquam existant.

Obijcies primò: Veritas quæ non est, non est scibilis. Sed veritas futurorum non est antequam ipsa sint: Ergo non est scibilis. Minor probatur, quia veritas illa obiectiua nihil est aliud, quàm ipsa futura, seu entitas rei futuræ. Sed illa entitas non est antequam actu sit res, quæ dicitur esse futura.

Veritas futurorum est cognoscibilis.

Respondeo, Negando maiorem. Sufficit enim quòd veritas obiectiua sit futura, ad hoc vt possit sciri futura. Quemadmodum sufficit quòd sit præterita, vt cognoscatur esse præterita: & quòd sit possibilis, vt cognoscatur tantùm possibilis.

Simili modò respondendum est huic obijctioni: Quod non est determinatum in seipso, non potest se determinate in seipso. Sed futurum liberum in nõdum est determinatum in seipso. Ergo non potest sciri determinate in seipso. Distinguedum enim est in hunc modum: Quod non est determinatum de præsentibus, non potest sciri determinate vt determinatum de præsentibus; Concedo. Quod non est determinatum de præsentibus, sed erit aliquo tempore, non potest sciri determinate determinate futurum pro illo tempore. Nego.

Obijciunt secundo Thomistæ: Si diuinæ præscientia fundatur in ipsa præsentia liberè futurorum, habet fundamentum contingens & fallibile: quia est contingens & fallibile, quòd v.g. Petrus sit ter Christum negaturus: & quicquid liberè futurum est, potest esse

& non esse.

Respondeo negando sequenti. Est enim necessarium & infallibile esse futurum, id quod est futurum, ex suppositione quòd sit futurum. Sicut est necessarium & infallibile esse id quod est, ex suppositione quòd est. Neque enim potest simul esse & non esse. Dei autem præscientia supponit esse futurum id quòd præscit esse futurum. Et quamuis antecedenter ad usum libertatis eiusdem determinationem, sit contingens id quod liberè futurum est, possitque esse & non esse: consequenter tamen ex hypothesi quòd sit futurum, non potest simul non esse futurum: alioqui posset simul esse & non esse, quod euidenter implicat contradictionem. Dei autem præscientia fundatur in tali hypothesi, quia nullum certius medium aut modus esse potest attingendū infallibiliter futura contingentiæ.

Eadem veritas est fundamentum infallibile scientiæ diuinæ.

SECTIO II.

An futura libera præsciantur à Deo, vel præsciri possint, certò & infallibiliter in sua causa proxima, vel alia creata?

Sensus questionis est, an futura contingenter ex libertate creaturæ, præsciantur, aut præsciri possint certò & infallibiliter in causa eorum creata proxima vel remota, in actu primo sumpta, id est, naturà prius quàm voluntas se determinet liberè, non arguendo ipsam determinationem in seipsa, & effectum liberè positum, vi libertatis se determinantis: sed cognoscendo vi ipsius causæ liberæ, in actu primo sumptæ, ad quid liberè se determinatura sit: vi, inquam, ipsius causæ vel solitariè sumptæ; vt eum omnibus adiunctis & conditionibus ad agendum prærequisitis, quod est causam considerare in actu primo completo.

Duo autem sunt genera actuum liberorum. Quidam enim sunt immediatè liberi: quia præcedunt immediatè à voluntate liberè se determinante. Alij tantum mediatè & remotè, quorum proxima causa est necessaria: & ab illa applicata, procedunt necessariò: quia tamen causa illorum proxima pendet à libertate, & ab illa applicatur, sunt eatenus remotè & mediatè liberi: quia fiunt à causa libera remotè concurrente, & applicate causam proximam. Huiusmodi sunt actus externi ambulandi, videndi, tangendi, & similes, qui præsentibus sufficienter obiectis, & conditionibus omnibus ad agendum prærequisitis, procedunt necessariò à potentia externis, tanquam à causis eorum proximis & immediatis, & tantùm pendunt remotè à libera voluntate, vt applicate potentias externas ad huiusmodi operationes. De hoc secundo genere actuum non est dubium quin cognosci possint in causa proximà completè sumpta cum omnibus

Actus liberi duplices: mediati, & immediati.

adiunctis & conditionibus ad agendum prærequiritis: inter quas conditiones una est quod nullum sit impedimentum: & inter adiuncta ex parte actus primi unum est applicatio potentia executiva à voluntate, si est necessaria, & præparatio concursus diuini necessarii ad operandum. Est enim necessarium & infallibile talem actum, seu effectum securum esse ex causa sua se habente in actu primo: quare potest in illa, seu vi illius tanquam medij cogniti, cognosci infallibiliter. Quotiescunq; enim unum est connexum cum alio necessario & infallibiliter, potest vi illius cognosci certo & infallibiliter, modo ex parte cognitionis non desit virtus intelligendi huiusmodi connexionem.

12.

Sed difficultas est de ipsa libera applicatione voluntatis. Ex. gr. verum Eva tentata à serpente, & ad pomum edendum sollicitata, sit liberè oculos applicatura ut videat id quod non licet ei concupiscere, & cuius visu induci potest ad malè concupiscendum. Difficultas item est de actibus liberis primi generis, id est, immediatè procedentibus à voluntate liberè se determinante.

Futura libera non possunt certo & infallibiliter præciteri in sua causa. Scotus. Okam. Capreol. Caietan.

De quibus omnibus Respondeo negatiuè ad quæstionem propositam, cum Scoto & Scotistis in 1. dist. 38. Okamo, & alijs Nominalibus ibidem, Capreolo ad eandem distinct. qu. 1. art. 2. concl. 1. & in responsione ad primum argumentum Durandi contra primam conclusionem: Caiet. ad art. 13. qu. 14. §. Quoad secundum. Suarez, Vasquez, Ruis, Herib., Valentia, Lessio, Granada, & alijs Scripturis nostris societatis, exceptis Molina & Escano, locis infra citandis. Quibus accedunt ex Recentioribus, Cmel, Curiel, Diotalleuius, Mascarenias, Alexander Peñantius, Nauyretius, & alij.

13.

Offenditur ita sentire D. Thomam.

Eandem esse apertam sententiam D. Thomæ manifestum est ex varijs eius testimonijs. Nam qu. 14. art. 13. in quo ex professo de re disputat, sic habet: *Contingens aliquod dupliciter potest considerari: Vno modo in seipso, secundum quod iam actus est: & sic non consideratur ut futurum, sed ut præsens: neque ut ad vtrumlibet contingens, sed ut determinatum ad vnum. Et propter hoc, sic infallibiliter subdi potest certa cognitioni, utpote sensui visui: sicut cum video Socratem sedere. Alio modo potest considerari contingens quod est in causa sua: & sic consideratur ut futurum, & ut contingens nondum determinatum ad vnum, quia causa contingens se habet ad opposita: & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Unde quicumque cognoscit effectum contingentem in causa sua tantum, non habet de eo nisi coniecturalem cognitionem. Deus autem cognoscit omnia contingentia, non solum prout sunt in suis causis: sed etiam prout vnumquodque eorum est actu in seipso. Huc vsque D. Thomas. In cuius verbis nota primò quod ait, Quicumque cognoscit effectum contingentem in causa sua tantum, non habet de eo nisi coniecturalem cognitionem. Nota secundo particulè illà*

generali, *Quicumque*, Deum etiam comprehendendi. Tum quia D. Thomas nullum excipit tum etiam quia sermo illi est de ipsa Dei cognitione, & modo quo cognoscit certo & infallibiliter futura contingentia, de quo postea in fine corporis subiungit, ea cognosci à Deo infallibiliter in quantum subduntur diuino conspectui secundum suam præsentialitatem, quia eius intuitus fertur ab æterno in omnia, prout sunt in sua præsentialitate, id est, prout sunt actu præsentia & existentia pro aliqua temporis differentia, in qua coexistunt suæ æternitati. Nota tertio, rationem quâ D. Thomas id probat, esse generalem, & ad Deum pertinere. Nimirum quia non est necessaria & infallibilis connexio causæ liberæ cum actu futuro contingenter, vnde non potest cognosci in causa certo & infallibiliter: Quia causa contingens, id est, libera, se habet ad opposita: & sic contingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. Atque id Sole clarius fiet ex testimonijs sequentibus. Idem enim S. Doctor in 1. dist. in 38. qu. vnica, art. 2. in corp. post medium, sic habet: *Quædam sunt causa quæ se habent ad vtrumque. Et in illis causis effectus de futuro nullam habent certitudinem, vel determinationem. Et ideo contingentia ad vtrumlibet: in causis suis nullo modo cognosci possunt. Et in responsione ad 6. argum. addit, scientiam Dei non respicere rem contingentem, nisi prout est in suo esse actuali præsentialiter. Et paulò post, Si vidisset Deus causam, & non vidisset immediatè effectum in suo esse: nunquid potuisset illum certo scire. Pluribus superfedeo: quia nihil clarius dici potest. Similia tamen habet quæst. 2. de veritate, art. 12. in cor. & ad 1. & qu. 2. dist. 10. cor. & ad 7. & lib. 1. contra Gentes cap. 66. & 67. & 1. par. quæst. 57. art. 3. C. & quæst. 86. art. 4. & 2. 2. quæst. 171. art. 6. ad 2. & quæst. 174. art. 1. & in lib. 1. de interpf. cap. vltimo, lect. 13. aliisque locis, propter quæ merito Ferrar. in caput citat. libri 1. contra Gentes sic affirmat: *Vbi unus D. Thomas de hac materia loquitur, pro ratione quæ Deus cognoscit futura contingentia certitudinaliter, assignat hanc, quia illa sunt æternitati præsentia, id est, quia secundum seipsa sunt aliquando præsentia & coexistentia æternitati diuinæ, propter quæ videntur à Deo secundum realem & actualè existentiam quæam habent in se, non in seipso.**

Ratio præcipua ad idem probandum, est illa quæ vtitur S. Thomas qu. 14. art. 13. in corp. Caietan. ibid. §. Quoad secundum, Capreol. in 1. dist. 38. qu. 1. art. 2. ad primum Durandi contra primam conclusionem, & alij communiter. Quia scilicet effectus contingens in sua causa proxima, etiam completa in actu primo, & proximè disposita ad operandum cum omnibus prærequiritis, non habet effectum certum & determinatum, sed indifferens: quia virtus causæ neque est ex se determi-

Ferrar.

14 Probatur ratione.

Libere facta non habent esse determinatum in sua causa, sed indifferens.

nata ad illum, neque ex adiunctis aut conditionibus prærequisitis determinatur ad agendum necessariò; adhuc enim est libera & potens agere, & non agere, vt liberit. Ergo non potest talis effectus cognosci in tali causa cum certitudine infallibili. In causa, inquam, in actu primo sumpta, de qua quaestio est. Nam si sumatur in actu secundo cum determinatione libera, hoc ipsum est cognoscere operationem liberam in seipsa, & per seipsam, de quo non dubitamus.

15. Confirmatur, quia vt vna veritas cognoscatur in alia, seu ex alia certò & infallibiliter, id est, ea cognitione cui impossibile sit subesse falsum; debet esse cum illa necessariò connexa, ita vt impossibile sit stare illam veritatem sine ista. Atqui veritas causæ liberæ, in actu primo etiam completo sumptæ, non habet talem connexionem cum veritate effectus contingentis: ergo &c. Maior est evidens: quia vt vna veritas cognoscatur in alia, seu ex alia, infallibiliter, debet habere connexionem infallibilem cum illa: non enim potest quilibet ex quolibet cognosci, vt scriptis ex Angelo, aut homo ex ventorum flatu: sed tantum ex eo cuius cognitio & veritas est cum illo connexa, adeo vt si vnum sit verum, alterum quoque verum sit. Sine qua connexionem intellectus non habet rationem sufficientem, qua determinetur ad illius assensum certum & infallibilem, vt alterius veritatis quæ potest stare sine ista. Atque hoc patet manifestè in discursu, in quo antecedens non determinat intellectum ad assensum certam conclusionis, nisi quia est ita connexum cum consequente, vt posita veritate antecedentis, consequens falsum esse non possit. Debetque intellectus hanc connexionem cognoscere, vt vt antecedentia determinentur ad assensum consequentis. In notitia autem vnius ex alio non discursiva, cuiusmodi, ex gr. est notitia fidei supernaturalis de rebus reuelatis, idem omnino est necessarium. Nam vt certò assentiamur rei reuelatæ propter reuelationem diuinam, & veracitatem infallibilem reuelantis, oportet necessariò cognoscere certam & infallibilem connexionem rei reuelatæ, cum reuelatione diuina; & reuelationis diuinæ, cum veracitate infallibili Dei reuelantis. Adeo vt in tali assensu tanta sit virtualiter & æquivalenter notitia connexionis vnius cum alio, quanta in discursu est cognitio connexionis necessariæ consequentis cum antecedente. Similiter, quando cognoscitur causa per effectum, aut effectus per causam, siue notitiâ discursiua, siue aliâ, non potest cognosci certò & infallibiliter, nisi sit connexio necessaria & infallibilis effectus cum tali causa, vel talis causa cum tali effectu.

16. Minor verò, quod scilicet veritas causæ liberæ, in actu primo etiam completo sumptæ, non habeat necessariam & infallibilem connexionem cum veritate effectus contingentis, probatur: quia causâ libera, in actu primo etiam completo sumptâ, est potens ad

agendum, vel non agendum, vt liberit, & indifferens ad verumlibet; potestque ad talem effectum, vel ad eius oppositum se determinare. Ergo causa libera in actu primo completo sumpta, non habet necessariam connexionem cum tali effectu: potestque esse verum, quod causa libera sit completa in actu primo, absque eo quod verum sit talem effectum esse. Prima propositio est nota ex ipsa definitione causæ liberæ, de qua alibi suo loco disputabitur. Consequentia verò manifestata est, quia illud non habet necessariam & infallibilem connexionem cum alio, quod potest esse sine illo. Probatur secundò inductione, quia neque in voluntate, neque in intellectu, neque in aliquo eis inherente, aut quouis alio præcedente natura prius ipsam liberam voluntatis determinationem, est connexio necessaria & infallibilis cum actu libero. Primò enim voluntas de se indifferens est ad huiusmodi actum. Secundò, iudicium præcedens liberam eius determinationem, non imponit illi necessitatem agendi, siue illud iudicium sit propositio simplex obiecti, siue imperium dictans voluntati agendum esse, siue iudicium dicitur, & proponens efficacius suum obiectum. Nam illis præsuppositis voluntas adhuc libera est, & potens agere & non agere. Neque enim libertas est formaliter in tali iudicio, aut in intellectu: sed in eo quod voluntas, positis omnibus ad agendum prærequisitis, potest agere & non agere. In quo dicitur à causis necessarijs, quæ omnino non possunt non agere positis omnibus ad agendum prærequisitis, quæque naturaliter sunt determinatæ ad agendum quociescumque possunt agere. Tertio, habitus qui sunt in intellectu aut voluntate non imponunt illi necessitatem agendi, vt experientia manifestum est. Subsunt enim nostre libertati, & illis, vt imur cum volumus, vt ait Aristoteles. Quarto, nihil quoque est aliud natura præcedens liberam determinationem, quod habeat necessariam & infallibilem connexionem cum illa. Si quid enim, maxime prætorio diuina, vt volunt Thomista. Sed hoc est falsum: tum quia multi actus contingentet futuri, sunt mali, ad quos Deus non præmouet, alioquin esset author peccati: Neque etiam ex negatione sola præmotionis sequi potest necessariò actus malus, vt dicam paulò post. Tum etiam quia ad actus bonos non ita præmouet, quin voluntas possit resistere præmotioni, vt definit Trident. sess. 6. cap. 5. & can. 4. & Concil. Senonense in decreto fidei 15. ubi ait, non esse talem Dei trahentis auxilium cui resisti non possit. Tum denique quia si præmotio talis est, vt ea posita necessariò sequatur actus bonus, aut ea non posita necessariò sequatur actus malus, tollitur libertas, quæ omnibus positis ad agendum prærequisitis, & in actu primo completo, constituta, debet posse agere vel non agere vt liberit. Hec omnia sunt clariora ex contrariarum opinionum refutatione.